

Người Con Gái của Henry Kissinger.

BS T.T. Hien

1975 - Những Ngày Cuối Cùng Tại Sài Gòn.

Sáng 29/4/75 đến gặp BS Huỳnh Ngọc Xuân phụ trách Bộ Môn Nội-Khoa ở BV Chợ Quán do văn phòng chưa kịp chuyển về BV Chợ Rẫy; cô bảo các nội trú còn ở lại thì khám bệnh cho bệnh nhân như thường. Buổi trình bệnh buổi sáng chấm dứt chỉ sau 5-10 phút; mọi người lo lắng chộn rộn.

Lúc khoảng 6 giờ hai chiếc Skyraider nhào lộn thả bom ở hướng Phú Lâm, một vật sáng từ dưới vút lên, chiếc phi cơ còn đang lấy lại độ cao thì bị trúng ngay đuôi, nổ tung! – hỏa tiễn cầm tay SA7... không thấy dù bung! chiếc thứ hai lờng lờng nhào xuống, tiếng bom lục đục vọng về lẫn khói đen bốc lên...

Bỗng thấy một chiếc C119 bay thấp bên kia sông Hàm Tử kéo theo một vệt khói đen rồi mấy phút sau thấy đám khói lớn vươn lên phía Quận 6 và một tiếng nổ lớn...

Gần trưa 30/4/75 nội trú kéo về BV Bình Dân vì đây có khu riêng rộng rãi cho nội trú; mỗi phòng bây giờ có đến 4-5 người. Xuống phòng khám phụ thêm vì bệnh nhân bị thương vào đông quá. Có một anh chàng bị trúng đạn ở đầu nên sau khi băng bó một BS bảo chuyển đi Chợ Rẫy. Súng nhỏ nổ vang nhiều hướng, bệnh nhân đã được đưa ra băng ca nhưng chưa có ai lên xe, mọi người nhìn nhau... tôi nhảy lên gọi theo 1 y tá và bảo tài xế mở còi mà chạy ngược đường Phan Thanh Giản (Điện Biên Phủ bây giờ) cho nhanh...

Xe vừa tới Ngã Bảy thì bỗng có 3 thiếu niên mang AK-47 nhảy ra ngay đầu xe chìa súng quát

- mấy anh đi đâu?

Vẫn ngồi trên xe tôi nhào người ra bảo

- có người trúng đạn vào đầu cần chuyển về Chợ Rẫy gấp nè mấy anh; xem đi!

Em nhỏ nhất vẫn sùng sộ đòi lên xe nhưng em lớn hơn cản lại và nói

- thôi để người ta đi đi có người đang bị thương chảy máu kìa

Thế là xe vọt lên chạy luôn...

Đến Chợ Rẫy thì thấy khu Cấp Cứu vẫn hoạt động bình thường người ra vào tấp nập. Sau khi đưa bệnh nhân vào bàn giao trở ra xe thì thấy có chiếc Jeep lùn treo cờ xanh đỏ có 4-5 người ngồi cầm súng trờ đến; bên tay có đeo băng đỏ...tiếng súng nhỏ vẫn rải rác...

Ở Washington DC (theo Frank Snepp trong Decent Interval)

Kissinger vừa chấm dứt cuộc họp báo mà ông đã hoãn mấy lần sau khi loan báo “cuộc di tản người Mỹ ở Sài Gòn vừa hoàn thành tốt đẹp. Thực tế lúc đó vẫn còn lính TQLC Mỹ trong Sứ Quán! Kissinger quyết định không nêu chi tiết đó! Ông nhảy bổ vào phòng làm việc nổi điên thét lớn

- đưa ngay lính thủy ở Sài Gòn ra; tôi vừa tuyên bố cuộc di tản thành công rực rỡ, nếu để chết một người tôi sẽ giết!...

Trên mái bằng của Sứ Quán, nhóm của Kean kéo cửa sắt rồi quăng lựu đạn khói xuống cầu thang...

Khi người lính TQLC Mỹ cuối cùng vừa chui vào trong máy bay thì người Việt đã phá được cửa cầu thang và phóng vào nhưng máy bay đã lên cao - lúc đó là 7:53 ngày 30/4/1975.

30 Năm Sau

Cuối năm 1999 nhóm nghiên cứu sót rét của đại học Oxford có một đề tài nghiên cứu khá hóc búa: chứng minh artemisinin không gây tác hại vào hệ thần kinh trung ương của con người. Mặc dù chứng minh được artemisinin tác dụng rất tốt trên lâm sàng đối với sốt rét do P. falciparum nhưng WHO và Viện nghiên cứu của quân đội Hoa Kỳ Walter Reed Army Institute of Research (WRAIR) vẫn rất quan tâm đến tác động thần kinh (neurotoxicity) của nhóm thuốc này. Các thử nghiệm trên chó đã cho thấy arteether - là thuốc tương tự với artemisinin - nhưng được tổng hợp – có gây tổn thương ở các nhân thần kinh ở thân não (midbrain) tỷ lệ thuận với liều lượng.

Chúng tôi có hai đề tài để chứng minh:

- một là thực hiện giải phẫu bệnh tất cả bệnh nhân bị sốt rét ác tính tử vong ở Bệnh Viện;
- hai là đo tốc độ dẫn truyền thần kinh trong não bộ.

Để thực hiện đề tài này phải tìm ra một địa điểm có sốt rét lưu hành nặng và sử dụng artemisinin nhiều.

Sau khi làm việc với Viện Sốt Rét chúng tôi phát hiện được một xã ở Khánh Hòa – xã Khánh Phú, Huyện Khánh Vĩnh, Khánh Hòa. Tại đây có đơn vị nghiên cứu của một NGO Hoà Lan là MCNV (Medisch Comite Nederland-Vietnam), phối hợp với Viện Sốt Rét Hà Nội do BS Nguyễn Thọ Viễn và TS. Ron Marchand điều hành, chuyên nghiên cứu về dịch tể học và muỗi sốt rét.

Đây là điểm cực kỳ nóng bỏng về sốt rét hồi đỏ; tỷ lệ EIR (Entomological inoculation rate) hàng năm là 100 có nghĩa là trung bình hàng năm một người dân ở đây bị muỗi có mang Ký Sinh Trùng sốt rét đốt 100 lần (3 ngày 1 lần!) Không ai lên thăm xã này vài ngày mà không bị sốt rét! Trạm Y tế và ngôi nhà nhân viên nghiên cứu ở đều bao bọc bằng màn chống muỗi 24/24 giờ.

Để đánh giá tổn thương thần kinh chúng tôi phải khảo sát tốc độ truyền tín hiệu trong dây thần kinh thính giác ở trung não bằng một thiết bị đo điện thế thần kinh (potentials) “brain-stem auditory evoked potentials” (BSAEPs). Khi có kích thích thì sẽ có các điện thế phát ra và truyền và theo dây thần kinh thính giác; máy sẽ đo tốc độ qua các đỉnh điện thế. Để đo điện thế này các kỹ sư lắp ráp một thiết bị như máy vi tính và cần một chuyên viên sử dụng suốt trong nghiên cứu.

Sau nhiều lần làm việc với các cơ quan có liên quan, chính quyền địa phương, xin phép của các giới chức y tế các cấp và tập huấn cho thành viên nhóm nghiên cứu chúng tôi bắt đầu thu nhận bệnh nhân, dự kiến sàng lọc hơn 1000 người... Khi máy móc và chuyên viên được đưa qua thì chúng tôi tiếp đón một nữ bác sĩ nhi khoa tên là Liz. Khi xem hộ chiếu mới “ngã ngựa” cô là con gái của Henry Kissinger! con gái rợu của Cựu Cố Vấn An Ninh Quốc Gia sau đó là Ngoại Trưởng Hoa Kỳ thời TT Nixon - nổi tiếng thế giới về những chuyến đi đêm ngoại giao bí mật như thiết lập quan hệ Mỹ -Trung; Hòa đàm Paris (1969-1977)...

Khi làm thủ tục bay anh an ninh sân bay hỏi tôi:

- cái tên Kissinger nghe quen quen?

Tôi cười bảo

- ông có biết ông Bộ Trưởng Ngoại Giao Hoa Kỳ trước 1975 không?

anh ta cười cười không trả lời...

Liz làm việc chung với chúng tôi rất hòa đồng: cùng ăn cơm ở trạm, có gì ăn nấy thường sáng mì tôm, trưa chả trứng chiên + nước mắm “tối ớt chanh” hay cá sông chiên do chị nuôi nấu. Hàng ngày Liz chuyên đo các điện thế thần kinh, ăn ngủ tại trạm nghiên cứu Khánh Phú trong điều kiện rất hoang sơ...

Ngày đầu tiên sau khi tôi giới thiệu nhà tắm – một cái chòi lá thấp lè tè, Liz cười nói “It’s OK!” sau đó cô hỏi nước ở đâu; tôi nói sẽ được bơm lên. Cô bảo dẫn đi ra sông sau nhà; sau khi thử đi xuống một cái dốc khoảng 10m cô bảo “tắm sông thoáng hơn!” Thế là hàng ngày sau giờ làm việc Liz cầm áo quần và khăn ra làm “*son nữ tắm suối*” bơi thỏa

thích. Liz bảo cô bơi rất giỏi như đa số các sinh viên Mỹ; thấy tôi tỏ vẻ dấn đo Liz bảo “*đừng có lo!*” Nhưng ý kiến Cựu Viễn thì chúng tôi phải rất cẩn thận để tránh chuyện không hay; nên mỗi ngày hoặc tôi hoặc cô ĐD phải ra đứng trên dốc chờ cho đến khi cô tắm xong...

Một đôi khi trong khi trò chuyện thì Liz cho biết cha mẹ không ở chung và riêng cô thì do quan điểm chính trị khác bố nên ít khi gặp gỡ ông ấy. Nhiều khi muốn tìm hiểu thêm về chuyện VN nhưng nghe vậy nên thôi. Chúng tôi cũng trao đổi một vài chuyện thời sự khác... Liz tâm sự là tốt nghiệp được 3-4 năm rồi lên hành nghề ở Alaska vì thích phiêu lưu. Cô nói mỗi lần có bệnh nhân phải bay trực thăng đến khám vì đường đi toàn tuyết... Nhìn kỹ Liz giống bố nhất là cái trán nhiều nếp gấp khi cười hay nhăn nhó...

Thời gian trôi nhanh rồi sau một tháng hơn chúng tôi thu tuyền đủ bệnh nhân và sắp xếp trở về Sài Gòn. Đêm chia tay chúng tôi liên hoan. Ai làm sốt rét thì biết - dân sốt rét uống thì hết chề. Liz đem 2 chai Johnny Walker đen lớn... cả nhóm lại đông gần mười mấy người nên chẳng bao lâu sạch rượu. Thế là các bạn ở Trạm Y Tế lấy "rice whisky" (rượu dân tộc Raglai). Uống từ 6 giờ chiều đến khoảng 10 giờ tối thì mọi người đều "xỉn". Jeremy Farrar nằm dài trên băng ghế (có một tấm hình mà sau này anh chàng thủ tiêu mất! Bây giờ làm Giám Đốc Wellcome Trust bên London; những người khác thì vào nhà hay về trạm ngủ. Vì là chịu trách nhiệm cho cả nhóm nghiên cứu nên tôi không bao giờ uống nhiều! (do còn thanh toán tiền nếu đi ăn ngoài, sắp xếp xe, hay giải quyết những chuyện linh tinh thường có sau những buổi nhậu như vậy).

Khoảng 30 phút sau thì cô Biên điều dưỡng báo

- bác Hiền vào xem cô Liz nói gì đó...

tôi vào khu nhà nghỉ thì thấy Liz trăn trở, hỏi không nói nhưng lại làm bầm gì không nghe rõ... cứ xoay qua trở lại lơ mơ!!! Tôi lo lắng nghĩ sợ ngộ độc rượu! Tôi bảo cô điều dưỡng nằm cạnh Liz để theo dõi, còn tôi ngồi ở ghế gần cửa thỉnh thoảng hỏi vào xem thế nào... Cho đến gần sáng Liz ngủ yên! chúng tôi mới thấy nhẹ nhõm... Sáng hôm sau Liz cười toe toét

- hôm qua tao uống nhiều quá vì các bạn cứ mời liên tục..."

Buổi trưa hôm sau trời mưa to, Liz lo ngại nói nếu mưa thì không bay! Tôi đã đi cả tháng nên nóng ruột bảo

- Cứ ra sân bay Nha Trang nếu mưa thì Liz ở lại, tôi bay về trước!

Hồi đó chỉ có ATR-72 thôi... cuối cùng trời lại nắng ráo và chúng tôi bay về Sài Gòn.

Mấy tháng sau bài báo về độc tính thần kinh của artemisinin được đăng trên American Journal of Tropical Medicine & Hygiene 2000 với Elizabeth Kissinger là 1st author, chứng minh không tìm thấy bằng chứng tổn thương thần kinh trên những bệnh nhân sử dụng artemisinin so với nhóm chứng, về sau chính artemisinin trở thành nhóm thuốc sốt rét tốt nhất thế giới!

46 Năm Sau

Những người có liên quan giờ đang sống trong cùng một nước nhưng là bờ Đông và bờ Tây chắc chắn trong ngày này họ đang nhớ những gì đã xảy ra gần 1/2 thế kỷ trước...

Họ nghĩ gì có thể không ai biết, nhưng cuộc sống nhiều khi thú vị với những lần kỳ ngộ!

29/4/2021

Milpitas California